

AMICULU SCÓLEI

fóia pentru naintarea invetiamentului si a educatiunei
la Romani.

Ese la fiacare dóne septemani odata, Sambat'a. — Pretiulu abonamentului pentru provinciile austriace: pe anu 4 fior., pe siése luni 2 fior. 25 cr.; — éra pentru Romani'a: pe anu 30 piastrii (lei), si pe semestru 16 piastrii. — Pentru inseratiuni se vor respunde 5 cr. de serie. — Abonarea se face la postele c. r. si pela DD. corespondinti, si la tóte librariile.

Insciintiare de prenumeratiune

l a

„Amiculu Scólei“ pe anulu alu VI. 1865.

Incheindu-se cu Numerulu acest'a anulu 1864, ne tienemu de detoria a aduce a-minte cititorilor nostri inoirea abonamentelor lor.

Credintiosu programei statorite la inceputu, „Amiculu Scólei“ va continuá a esí si d' aci 'n colo si a staruí cá se multumésca asteptarile onor. publicu in modulu posibilu.

Desí acésta foia nu-si schimba intru nimica tendinti'a nici pe viitoriu, totusi in privinti'a modalitatii esírei suntemu siliti a face óre-care schimburi.

De o parte caci totu mai multu se inmultiesce numerulu doritorilor de a capetá Amiculu Scólei in fascióre, érade alt'a, si mai vertosu, caci natur'a celora lalte ocupatiuni ale redactoru-lui lui pretinde acést'a, fói'a nóstra se va impartesi cititorilor pe anulu 1865 in brosiure de cate 5 cóle la fiacare 2 luni, tienéndu-si si pe mai departe formatulu de pana acum. Cu totulu voru aparé asiadara in anulu viitoriu 6 fascióre, in 28. Februaru, 30. Aprile, 30. Iuniu, 31. Augustu, 31. Octobre si 31. Decembre, formandu la olalta unu tomu nedespartítu de 30 cóle.

Pretiulu remane cá pan' acum, adica pentru provinciile austriace pe anu 4 fi. si pe 6 luni 2 fi. 25 cr., ér pentru Romani'a pe anu 30 lei si pe semestru 16 lei. Abonarea se face prin epistole francate la postele c. r. si pela DD. corespondinti, cum si la tóte librariile. De la 10 esemplare se va dá unulu rabatu.

Pentru cá se ne putemu de timpuriu orientá cu tiparirea esemplareloru, onor. cititori sunt rugati a grabí de timpuriu cu inoirea abonamintelor.

Dandu din parte-ne asigurarea, ca fói'a nóstra in anulu viitoriu va aduce numai materii alese si va staruí in totu-deun'a a fi unu bunu conductoru alu invetiatorului prin stancile grelei sale chiamari, cum si unu indreptariu alu parintiloru si educatoriloru in marea opera a educatiunei tinerimej nóstre: speramu totu odata, ca nici in viitoriu nu ne va lipsí spriginirea asteptata.

 Prenumerantii la „Amiculu Scólei“ voru capetá calindariulu „Amicului Poporului“ pe 1865 cu pretiulu scadiutu **numai de 20 cruceri**, franco, adica tramisu acasa cu post'a c. r.

Statutele

fondului stipendialu alu Comunei epidului Resinari.

Comun'a curatu romana Resinari din scaunulu Sibiiului in Marele-Principatu Transilvani'a, insufletita de intentiunea, cá din tinerimea ei se resara barbati inzestrati cu cunoscintie temeinică spre a servi odinora cu distinctiune cá ampoiati ai statului, ori comunei cá pastori sufletesci, séu cá invetiatori populari, ori spre a preluci cá conductori de intreprindieture industriale si comerciali, in comun'a ori la natiunea lor, cu unu cuventu, cá din fii romani a-i acestei comune se ésa barbati, cari se se distinga in arte si sciintie spre folosulu lor propriu, spre onóra comunei si spre fal'a patriei, — au concludatu astadi prin reprezentantii ei legali: a intemeia o fundatiune pentru ajutorulu tinerilor de natiunea romana din acésta comuna, cari studiéza.

Spre indeplinirea acestui conclusu s'au statoritu astadi prin reprezentantii legali mai josu insemnati, dupa premergerea unei consultatiuni mature, unanimu urmatóarele principii in privinti'a creárii capitalulu fundationalu, a administrarii lui si a impartirii stipendielor.

I. Capitalulu fundatiunei

§. 1.

Capitalulu intemeitoriu alu fundatiunei consta din sum'a de 27,000 fi. adica Douedieci si siepte mii fiorini Mon. con séu 28,350, adica Douedieci si optu mii trei sute cincidieci fiorini v. a. in obligatiuni d'ale imprumutulu nationalu austriacu din anulu 1854, pe care suma o subscrisese la acelu imprumutu comun'a Resinari.

§. 2.

Fundatiunea acésta pórtá numele: Fondu de stipendii alu comunei Resinari pentru ajutoriulu tinerilor romani cari studiéza.

§. 3.

Capitalulu fundationalu se va inmultí prin contribiri de buna voia ce se voru face la acésta fundatiune de binefacatori fara schimbarea principiilor ei, cumu si prin alte acrescaminte si din tóte acele sume de stipendii, caridin ver-ce cauza voru remané vacante si neridicate §. 37.

§. 4.

Capitalisarea sumelor contribuite de buna voia,

a solviriloru incurse dupa obligatiuni oferite si ai baniloru scosi din vendierea realitatiloru donate — se face séu prin camperarea de obligatiuni de statu de 5%, séu prin imprumutari la privati prelunga asecurantiá buna prin depuneri de ipoteca in realitati in forma pupilara.

§. 5.

Obligatiunile de statu tieitóre de acésta fundatiune se voru prescrie in cale legala pe numele fondului de stipendii alu comunei Resinari si spre scopulu oferirii se voru vinculá.

II. Administrarea averei fundationale.

§. 6.

Antistele actualu alu comunei, impreuna cu directori'a si reprezentanti'a comunala (comunitatea) este comitetulu administrativu séu administratur'a acestei fundatiuni.

§. 7.

Comitetulu administrativu are urmatóarele drepturi si obligaminti:

1. De a pastrá si grigi documentele si hartiele de pretiu cum si banii gat'a ai fundatiunei in acelu modu, cá si pe documentele, hartiele de pretiu si banii tienetori de averea comunei;
2. a incassá interesele averei fundationale;
3. a pune in lucrare; esarendarea ori vendierea realitatiloru oferite fundatiunei, pe cale legiuita si sub privegherea autoritatii politice antestatóre;
4. a scóte si incassá detoriile fondului;
5. A determiná din candu in candu modulu, in care are a se intrebuintia fructiferu averea capitala a fundatiunei;
6. a esolvi sumele stipendiale;
7. a substerne in totu anulu diregatoriei politice antestatátóre computulu ei despre manuirea si intrebuintiarea capitalulu si a intereselor.

§. 8.

Administratur'a decide dupa maiortatea voturilor votantiloru; insa ea va fi capace de concluse numai atunci, candu membrii ei voru fi facia celu pucinu cu unulu mai multi peste jumatarea lor.

§. 9.

Din interesele capitalulu fundatiunei, se voru forma mai d'aprópe

- a) Patru stipendii de cate Un'a suta fiorini v. a. pe anu;

b) Unu stipendiu de un'a suta florini v. a. pe anu.
c) Dóue stipendii de cate Unasuta cincideci florini v. a. pe anu.

d) Dóue stipendii, adica unulu de Dóuesutecincideci florini v. a. pe anu, si unulu de Treisute florini v. a. pe anu.

§. 10.

Stipendiile insemnate in §. 9. se voru impartasi prin administratur'a fondului aceluor competinti, cari voru dovedi ca au calitatile recerute spre dobendirea unui locu de stipendiu determinatu.

§. 11.

Administratur'a are a decide, daca competitorii la stipendii si-au doveditu calitatile prescise pentru stipendiulu cerutu, caruia dintre mai multi competinti i se cuvine preferinti'a dupa statutele presinte, care dintre mai multi competitori asemenea calificati este celu mai demnu, in fine ea are dreptulu a conferi stipendiulu vacantu.

§. 12.

Fiacare competente la unulu din stipendiile cuprinse in §. 9., punct. a. c. si d. are se dea o rugaminte in scrisu la administratur'a fondului celu multu pana in finea lui Augustu si se dovedesca prin documente urmatóarele conditiuni principali cerute spre dobandirea stipendiului, adeca

1. Ca ambii parintii sei suntu nascuti Resinareni, ca acestia pe timpulu nascerii competitelui au locuitu in Resinari si pe timpulu competarii la unu stipendiu, daca se afla in viétia, totu mai locuescu in Resinari

2. Ca se tiene de nationalitatea romana si

3. Este de relegea greco-orientala.

§. 13.

Competintii la stipendiulu insemnatu in §. 9. (lit. b.) au se dovedesca cá conditiune principalá, afara de calitatile recerute in §. 12. punct. 1. si 2. inca si aceea, ca se tienu de relegea gr. catolica.

§. 14.

Tinerii, cari ceru vreunulu din stipendiile insemnate in §. 9 lit. a., mai au prelanga conditiunile principali ale §. 12 a dovedi

a) ca au absolvitu scól'a reala inferióra ori gimnasiulu inferioru cu clasificatiune de prim'a clasa, si

b) se dechiare, ca suntu determinati a-si continuá studiele in gimnasiulu superioru ori in scól'a reala superióra.

§. 15.

Castigarea stipendiului de 100. fl. insemnatu in §. 9.

lit. b., depinde dela dovedirea conditiunilor principali cuprinse in §. 12. punct 1 si 2. cum si in §. 13 apoi a calitatilor speciale din §. 14. lit a. si b.

§. 16.

Candu nu s'ar aflá competinti la stipendiulu cuprinsu in §. 9. lit. b., atunci acest'a, si pana la venirea competitiloru indreptatiti dupa §. 15. are a se dá la de acei competinti, cari corespundu conditiuniloru fundamentali si dovedescu calitatile speciali dupa §. 14.

§. 17.

Studintii, ce voescu a capatá vre unulu din stipendiile aratate in §. 9 lit. c. au, afara de conditiunile principali ale §. 12. a mai dovedi, ca au absolvitu gimnasiulu superioru cu clasificatiune de prim'a clasa si ca au depusu esamenulu de maturitate cu succesu bunu, au mai departe se se dechiare, ca suntu determinati a ascultá studiele juridice ori teologice in Monarchi'a austriaca.

§. 18.

Competintii la vreunulu din stipendiile insemnate in §. 9. lit. d. au, afara de conditiunile principale ale §. 12., a dovedi, ca au absolvitu gimnasiulu superioru si au depusu cu succesu bunu esamenulu de maturitate, asemenea trebue se se dechiare, ca au de cugetu a invetiá ori continuá studiele juridice, séu teologice séu pedagogice in Universitatea c. r. din Vien'a séu in vr'oalta Universitate ori academia c. r. afara de Transilvani'a ori ca au de scopu a frecuentá facultatea medicala c. r. in Vien'a; ori in fine trebe se dovedesca, ca au absolvitu cu succesu bunu scól'a reala superióra si se-si dea dechiaratiunea, ca spre cultivarea loru mai departe suntu hotariti a frecuentá institutulul politechnicu c. r. din Vien'a ori vreo academia montana si silverala afara de Transilvani'a.

§. 19.

Junii, cari au doveditu calificatiunea pentru unu stipendiu de catime mai inalta, daca atare stipendiu nu ar' fi vacantu, potu se dobandesca unu stipendiu de catime mai mica prelanga dovedirea conditiuniloru principali prescise pentru atare stipendiu, daca pentru acestu stipendiu vacantu si de catime mai mica nu s'arata competinti demni de impartasire. Totusi asemenea impartasire va avé locu numai pana candu se va aratá unu competentu la stipendiulu micu, care se aiba calificatiunea prescisa in acestu statutu.

§. 20.

Studintii, carii suntu deja provediuti cu unu sti-

pendiu, potu se capete unu stipendiu de catime mai inalta devenitu vacantu, daca voru dovedi prescisele condituni principali si cualitatile speciali satorite pentru castigarea stipendiului de catime mai mare.

§. 21.

Sumele stipendiali se voru esolvi respectivilor in rate trimestrale anticipative.

§. 22.

Antai'a rata a unui stipendiu anualu se va esolvi numai prelanga dovedirea din partea stipendistului, ca este in adeveru priimitu in acelu institutu, pe care elu in suplic'a s'a se dechiareza determinatu a-lu frecuentã.

§. 23.

La cuitantiele despre ratele mai tardie trebe a se aclude o dovéda, cumu castipendistulu mai frecuenta acelu institutu, ori ca a finitu studiulu dupa cerintiele legali.

§. 24.

Estradarea ratei antaie pentru fia care anu urmatoriu este conditionata dela dovedirea, cumca studintele este priimitu intr'unu cursu séu clasa mai inalta.

§. 25.

In casu de concurenti'a mai multoru competinti la unu stipendiu vacantu, acest'a este a se dá celui mai demnu, celui mai meritatu prin purtarea sa adeveratu morala si prin progresulu seu eminentu in studii. Candu competintii suntu si 'n aceste asemene unulu altui'a, stipendiulu se conferéza celui mai seracu.

§. 26.

Ridicarea stipendiului incéta de regula atunci, candu stipendistulu si-au finitu studiele acele, pentru cari este intemeiatu stipendiulu anualu dupa statutele presinte.

§. 27.

Studintii, cari s'au devotatu sciintieloru juridice ori studieloru medicinale potu, inca si dupa absolvirea studieloru, a capatã pe unu anu si jumetate ($1\frac{1}{2}$) catimea cuvenita a stipendiului avutu in urma, daca ei in cele optuspediece luni urmatóre dupa semestrulu loru de studii din urma, voru depune esamenele rigoroze spre castigarea demnitatii de doctoru de drepturi ori de medicina.

§. 28.

Timpulu defiptu in §. 27. vine a se computã din

1-ma Octobre a aceluasi anu, in care aspirantele la demnitatea de Doctoru si-au finitu studiele sale.

§. 29.

Stipendiatii, cari pretindu acestu ajutoriu pe mai de parte (§. 27.), suntu indetorati a aratã in scrisu administraturei in timpu de Treidieci de zile dela incheierea anului scolaru, ca suntu resoluti a se preparã la esamenele rigoroze, si a cere cá se li se tienu stipendiulu.

§. 30.

Suma determinata pentru ajutoriulu unui candidatulu de doctoru se va esolvi numai dupa fiacare esamenu rigorosu depusu, in acea catime partiala, care corespunde in proportiune cu partea documentata a conditiuniloru prescise pentru dobandirea gradului de doctoru.

§. 31.

Acceptarea stipendiului de o categoria incéta, daca stipendistulu au capatatu unu stipendiu de categoria mai inalta ori s'a facutu partasiu unui stipendiu strainu

§. 32.

Va pierde stipendiulu studintele acela,

- a) carele macaru cu repetirea examenului nu va fi capetatu clasificatiune de clasa prima din tóte obiectele oblegate;
- b) carele si-au intreruptu studiele, lasanduse de scóla;
- c) carele va fi trecutu dela biseric'a, a carei confesiune e hotarita de conditiune principala a castigarii stipendiului, la alta bisericã;
- d) Carele lucréza incontr'a conditiuniloru speciali, de cari este legata capetarea unui stipendiu de o categoria anumita.

§. 33.

Numai administratur'a fondului singura are dreptulu de a dechiará incetarea esolvarii unui stipendiu cum si de a hotari perderea unui stipendiu, candu se voru ivi conditiunile satorite in §. 32.

§. 34.

Din contribuirile de buna voia ce voru incurge dupa §. 3. alu acestoru statute, cum si din tóte acele catimi stipendiale, cari din ver ce cauza voru remané vacante si naridicate si din alte acrescaminte, suntu de a se creã capitale nóue.

§. 35.

Aceste capitale nóue (§. 34.) suntu mai antaiu

d'a se adaoge la fundatiunea ce au intemeiatu comun'a Resinari in anulu 1836 cu prénalta aprobatiune din unu capitalu de 2000 fi. M. Conv. pentru studinti ai gimnasiului de josu, pana atunci, candu acésta fundatiune va cresce la atat'a, cá cele patru stipendii de cate 30. fi. M. Conv. se se póta urcá la sum'a de cate siesedieci fiorini v. a.

§. 36.

Acrescamentulu de mai departe se va adaoge la fondulu fundatiunei presente de 27,000. fi. M. Conv. pana atunci, candu acela va dá unu venitu de interese, din care se se póta mari mai antaiu stipendiulu de 300. fi. si 250. fi. fiacarele la sum'a anuala de 400. fi. di Patrusute fiorini v. a., dapa aceea cele dóue stipendii de cate 150 fi se póta cresce la 300. fi. di Treisute fiorini v. a. fiacarele, in fine cele cinci stipendii de cate 100 fi. se se póta mari la sum'a de cate 200 fi. di Dóuesute fiorini v. a. fiacarele.

§. 37.

Dupa-ce s'au implinitu cele prevedute in §§-ii 35. si 36, atunci din capitalele ce se voru formá mai departe din venitele cuprinse in §. 34. se voru mai creá trei stipendii de cate 60 fi. de categori'a stipendieloru cuprinse in §. 35. cum si alte patru stipendii de cate 100. fi de categori'a celoru cuprinse in §. 9. (lit. a.) altu stipendiu de 100 de categori'a stip. de sub §. 9 b), alte 2 stipendii de cate 150. fi. de catg. stip. din §. 9. lit. c. si alte 2. stipendii unulu de 250. fi. altulu de 300. fi. de categori'a stipendieloru cuprinse §. 9 lit. d.

§. 38.

Venitele pe mai departe dupa §. 34., afara de Contribuiri si donatiuni, voru incurge in cass'a comunala a Resinariloru, si suntu a se predá aceleiasi in totu anulu regulatu. Catu pentru contribui si donatiuni, aceste voru incurge in fondulu scólei comunei Resinari.

Preotii romani si-facu neincetatu detorintiele loru, nu numai cá servitori fideli la altarulu divin, ci si la celu-a alu natiunei. De secle ei au diresu destinele natiunei nóstre, s'au trudit, dar' nu s'au ustanitu, si nici astadi ei nu voiescu a odihni de-si acú avemu o intieligentia si civile; ei nu voiescu a cede an-

tâietatea intru nisuintiele pentru binele si glori'a natiunei. Se vorbésca faptele. Reproducemu aci unu cerculariu protopopescu, ce ni vine dela o mana multu stimata:

Nro. 169—1863.

Onorati in Cristosu frati! si iubiti frati Romani!

Poporele cele mai renumite d'in lumea vechia — de-si innotandu in valorile cele intunecóse ale paganetatei — aveau aceea tare credintia, ca tota fienti'a intielegatoria nu e demna de a fi fostu creata, deca nu se afla in dens'a sentiulu de recunoscintia: si pre acel'a care se vedea lipsitu de acestu sentiu nobile, cu totii lu-tieneau mai pucinu demnu decatú pre fiintiele neratiunali. Din acestu motivu miscate acele popore antice, de pururea nisuiu, cá se nu fie apostrofate cu numirea de nemultiamitorie. Inse acestu sentiu alu loru cu atat'a erá mai demnu de lauda — de-si de o parte fórte gresitu in contra legei ddiesci, — pentruca nu se intindea numai la fiinti'a cea pré-inalta, adeca la Dumnedieu, ci chiaru si la fapturele cele fora de vietia.

Se scie prébine, ca sorele pentru caldur'a si lumin'a ce o versá la pamentu, chiaru si la popore culte, erá adóratu cá o fientia mai inalta, séu cá Ddieu. Acésta adorare ce i-se dá sorelui cá unei fientie create, fiindu in contra legii ddiesci, era gresita, éra in catu i se atribuíu lui pentru influinti'a binefacutoria, cá semnu recunoscutoriu de multiumita, erá demna de lauda. Deci daca acesta inchnatiune, ce i se dá sorelui, cá oprita de legea ddiesca si cá unu pecatu mare — totusi a avutu in sine bunetate, cu catu mai laudabile pote se fie aceea recunoscere, care nu numai ca nu are in sene nemica opritu, ci ne este impusa noue cá la crestíni d'in punctu moralo-natiunale?

Poporele venerau pre sore mai alesu dupa ce apunea, dupa ce s'a semtítu influinti'a lui cea binefacutoria; Grecii si Romanii— strabunii nostri, onorau pre barbatii sei mai multu dupa morte, caci atunci semtiau mai tare faptele loru cele mari.

Ce avemu dara de a face si noi fratiloru Romani, acuma, candu unu stralucitu sore alu poporulu romanu si-plecá radiele catra apusu. Ce se

face Romanulu astadi, candu cu dorere nevindecabile e constrinsu se auda, ca: Romanulu celu mai mare, Simeone Barnutiu apuse cá si unu sore depre orisonulu romanu?!?

Din cele predise sperezu fratiloru si sum convinsu fara de a mi-intinde pen'a pre catu mai concedu ideele, ca fie-care sufletu de romanu si-va precepe sant'a sa detorintia. On. in Cristosu frati, si iubite poporule rom. Luceferulu nemurirei, sorele celu ne apusu alu reinvierei nostre e Simeone Barnutiu; barbatulu implinirei doririloru nostre seculari e acest'a, pre care Europa lu admira si natiunea nostra se pote fali ca a esitu unu geniu asiá inaltu din senulu ei celu umilitu prin fatalitatile tempului. Fratiloru! aduceti-ve aminte unde am fi noi acuma; noi cei ce dupa o idropia casiunata de dorerea seculare jaceamu la marginea mormentului pregatitu spre etern'a si gelnic'a nostra osindire? unde ne-amu affá astadi deca Ddieulu parintiloru nostri nu s'ar fi induratu se ne tramita pre angerulu reinvierei nostre natiunali, pre Simeone Barnutiu, pre acel'a, care fiindu noi morti ne-a reinviatu si fiindu pierduti éra-si ne-a aflu.

Istori'a santa ne spune, ca Ddieu, dupa ce pre unu poporu, certatu fiindu de ajunsu, a bine voitu se lu prinsca in tutel'a sa, i-a tramisu barbati straluciti cari l'au radicatu de asupra sufeririloru. Unu asemenea barbatu a fostu acel'a, pre care lu gelesce astadi nu numai Romanulu ci totu sufletulu dreptu sentitoriu: Simeone Barnutiu, ale carui fapte si merite-su cu multu mai mari decatu se le potu descrie; totu ce au facutu, aceea au facutu elu singuru pentru noi toti, a facutu d'in iubire adeveratu romana, pentru care nu a doritu alt'a, decatu se ne veda pre noi fericiti, — elu singuru a vietuiutu pentru unu poporu intregu.

Daca densulu a facutu atatea, ore nu e cuvenintiosu fratiloru se facemu si noi ceva pentru densulu? Inse de si vomu face ceva, resplat'a nostra in mesura cu faptele lui e unu firu de nesipu pre langa globulu pamentului intregu; pentruca Barnutiu ne-a datu viétia, care nu se pote resplati cu nici unu pretiu. Totu ce potemu face e aceea, ca celu ce a moritu trupesce se viedie de aci inainte sufletesce. Ce e dreptu, faptele lui cele mari lu-voru face se vieze pururea intre noi, inse dupace natura omenesca e atare, cá ce semte d'in laintru se espri-

me si prin semne vediute, si daca poporele tote o facu acest'a facia cu barbatiu loru cei mari, pentru ce se nu facemu noi asemenea loru? De ce se nu aretamu si noi ca ne tragemu din stralucit'a ginte a Romei eterne?!?

Acest'a frat. se pote face atunci, candu vomu fi resoluti cu totii, a pune cate unu firu de nesipu la monumentulu ce se va radica pentru Simeon Barnutiu.

Deci dara On. fr. Vostre d'impreuna cu intregulu poporu rom. in consciintia sunteti provocati, cá considerandu cele predise: se ve nisuiti din respo-terii si prin orice despusetiuni a contribui pentru radicarea unui monumentu, pre care vedindu-lu lumea se nu ne arunce, ca Romanii nu sciut pretiu pre barbatiu loru. —

Sum'a adunata spre acestu scopu e indetoratu fia-care d'in onorati fratiele Vostre in recunoscintia de crestinu si natiunalistu in tempu catu mai scurtu a o manua oficiulu protopopescu, cá dela acel'a se se póta transpune la loculu competente.

Cari tote strinsu incredintiandu-vi-le cu propensiune fratiésca sum in Ciceu Cristuru etc.

Ioane P. Popu.

(Concordia.)

O voce sincera in interesulu scóleloru nóstre populare.

Desi diurnalele nóstre preste totu fórte pucinu se ocupa de caus'a nóstra scolara si aceea ce ne aducu ele in asta privire suntu mai multu publicari de concursuri, totusi candu si candu se intempla de dai pe neacceptate de cate ceva scolaru si intr'ensele. De cate-ori amu fostu norocosi a puté vedé asiá ceva, n'amu lipsitu a face si din partene amintirea cuvenita, impartasindu lucrulu si publiculu nostru. Mai cu sama „Concordi'a“ este, care si in asta privire si-au implinitu mai multu detorintia. De curendu in Nrulu ei 102. din 20 Decembre a. c. unu corespondinte de pe Muresiu, dupa premiterea unoru observatiuni despre starile nóstre in alta privire, pe care le subscriemu bucuros cu totii, si-indrépta privirea la treb'a nóstra scolara si descopere opiniuni fórte nimerite in interesulu scóleloru populare. Corespondinti'a

numita ne înfaşisíeşa o inimă nepartinitóre si o cunoscutia dréptă de lucruri, carea neprivindu în drépt'a si steng'a la interesulu si buna-place-rea cutarui si cutarui, are în vedere numai adevératulu folosu alu scóleloru nóstre populare, si fiindca ea póte dá materia la discutiuni si desfasiurari îndelungi pe viitoriu, noi ne laamu voia a o comunicá aici si cu barbatii nostrii de scóla.

„Amu facu tusi noi romanii, diceacea corespondintia, ce e dreptu pasi progresivi de la anul epocalu 1848 încóce, cu tóte acestea lipsele si trebuintiele nóstre suntu inca legiune. Pentru cá se potemu multiamí atatea trebuintie si lipse fié numai in parte, avemu necesitatea a ne îngrijí ce-va mai bine pentru cultur'a poporului nostru sa nu cada vîptima chiaru progresului celui gigantic, ce lu-pórta în sine véculu nostru. Cultur'a poporului se ajunge inse prin instructiune, si instructiunea se casciga în scóle bune, de la docinti buni. Eaca dara ca vrendu a vorbí ce-va despre trebuintiele nóstre, fara de voia me vedu silitu a vorbí si eu despre scóle. Silitu dícu, pentru ca pana acú s'au scrisu atát'a despre scóle în gazetele romane, încatu mie nu sciú ce mi-aru fi mai remasu de scrisu, ba sciú si áceea, ca multi s'au dedatu acú a cetí articoli privitori la trebile scolare mai multu numai de a produce cascatulu si somnulu. S'a vorbitu acú de vre-o cati-va ani încóce multu, fórté multu despre scóle, în fapta inse aflamu ca s'a facutu pré putinu, si nici de catu atát'a catu s'aru fi potutu face. Aflamu ce e dreptu o multímie de cercularie esite din partea ordinaritelor cu referintia la scólele comunale, daru fiindu ele sprigionite de puterea esecutiva pré putinu, remanu mai totu deun'a fara resultatulu doritu; aflamu ordinatiuni si despusetiuni feliurite în privintí'a scóleloru esmise si din partea inaltului regimú, dar' ce folosu, candu acelea le vedemu remenandu mai totu-deun'a ne esecutate. E lucrú fórté ciudatu si greu de in-tielesu, caci candu sosescu alte ordinatiuni in-nalte, s. e. pentru scóterea militiei si contribu-tiuniloru feliurite directe si indirecte, pentru fa-cerea drumuriloru, pentru platirea pausialeloru amplotiloru s. a. s. a. tóte se potú esecutá, numai esecutarea ordinatiuniloru privitóre la scóle e cea mai grea si chiaru neinvingibila. Si intru adevéru nu e gluma, candu cugeta o-mulu la sumele cele enorme ce le pórtá pa-

tri'a nóstra cea scapatata, vedendu cumu, nu-mai pentru scólele populare, pentru acestu u-nicu institutu, din care ar' puté trage si bietulu nostru poporu unu folosu adevératu, nu se face nici unu ajutoriu, singuru numai scólele re-manu uitate pana astadi si mai scie inca bu-nulu domnedieu pana-candu? —

Daca se potú face spese colosale pentru alte institute publice, s. e. pentru caselu de prinsori, de ce óre sa nu se póta face nisce spese multu mai marginie si pentru scóle? si patri'a aru profitá fórté multu, caci facandu-se scóle mai multe, voru trebúí carcere mai putíne. Vedemu amplotiati statului, de tóte clasile pana la notarii de saatu platiti onestu si regulatu con-form postului ce l'ocupa, senguru numai pe in-veiatori i vedemu platiiti multu mai slabu de catu pre sierbitorii dá cancel-rii, ba ce dícu? — în multe locuri mai reu remunerati decatu chiaru paditorii de vite, încatu din caus'a acést'a inveiatorii cei mai buii competédia si se aplica mereu la posturi de notari îndata ce au trecutu de anii militiei, si cine le pote imputá? caci a fugi de séc'a de seracie si lipsa, e o consecin-tia pré naturale, si apoi fara inveiatori buni nu vomu avé nici candu scóle bune, éra in-veiatori buni nu vomu poté avé niciodata pana atunci, candu nu li vomu ásecurá panea de tóte dílele. Si pana candu scólele poporale mai stau în ticalosi'a de astadi, bietulu poporu va trebúí sa suspine adancu în intunereculu ignorantiei, caci natiunea inca nu póte fi multiamita daca vomu si avé unu numeru bunicelu de teneri pre la cutare gimnasie si facultati juridice, din cari máne poimane vomu avé amplotiati, caci eu de si respediediu dia sufletu pe amplotiati ro-mani, inse numai prin redicarea lorú la posturi si demnitati, fie catu de ínalte, inca nu vediu fericirea natiunei nici de catu, si precandu aceia póte se voru aflá multímii cu sortea lorú, poporulu inca totu mai póte geme în miseri'a în care se afla astadi. Numai senguru scólele poporale bine organizate, ne potú radicá popo-ru'lu pregatindu-i o sórte mai fericita; numai scólele poporale potú aduce poporulu la cuno-scinti'a de sine, spre a sci deosebí trebuintiele sale cele adevérate de cele parute, spre a-si cunosce interesele sale si folósele cele mari a le meseriloru, artelorú si a industriei, cuno-scandu atunci si áceea, ca pentru copilulu tie-ranului, carele a invetiátu cati-va ani la scóla,

mai stau deschise si alte cai, si nu numai domniile (dregatoriile) si popi'a dupa cumu crede elu astadi; numai prin scóle bune poporale se va nasce in poporu patriotismulu si cunoscerea drepturiloru sale cá cetatianu. Intrebamu dara, pana candu totu asiá cu scólele nóstre? Pana candu invetiatorii nostri atatu de nerespeptati, mai reu remunerati de catu sierbitori si paditorii de temnitie? Sa vorbimu inse numai dreptu, nu portamu óre si noi vin'a la inapoiarea si ticalosi'a scóleloru nóstre? — Ne amu silitu óre a tamadu' reulu? Camu de vre-o trei — patru ani incóce avuramu feliurite adunari, inteleginti'a, barbatii nostrii cei mai alesi se intalnira si consultara nu odata asupr'a mai multoru lucruri importante si folositoare, numai asupr'a causei scolare nici candu. Avuramu precumu scimu — in anii trecuti: conferintie natiunali, congresu si adunari de asociatimi in diferite renduri, amu vorbitu si consultatu despre multe bune, numai despre vre-o organisare oresi-care mai buna a scóleloru, despre vre-o dotare oresi-care mai potrivita a invetiatoriloru, nu s'au vorbitu, nu s'a facutu nimica. Ahea pre la fíoitulu sesiunii dietali din vér'a trecuta, precandu erá se plece catra casa deputatii transilvani se impartí preiectulu de lege alu Dlui Puscariu, carele proiectase modificarea §§. 41. si 49. ai patentei urbariale din 21. Iuniu 1864. in privinti'a dotarei preotiloru si a dascaliloru din pasiunile si din padurite comune. Dupa catu amu cetitu acestu proiectu, pare ca n'o sa asceptamu vre-o dotare mai de dai dómne nici de la acest'a, inse bagu séma decatu nimic'a mai bine ce-vz. Noi multiamimu si pentru atat'a Dlui proponinte, cá unui-a, carele totu-deaun'a au fostu zelosu catra clerulu si scólele romane.

De vre o doi ani incóce audimu totu mereu vorbindu-se ca fondulu bietiloru granitarii romani asiá numitu „fondulu de menturu“, prefacutu dejá dupa catu scimu in fondu scolaristicu, se va folosi in folosulu scóleloru fostiloru granitarii, cá baremu atat'a mangaiare se-si póta vedé aces'i ómeni nenorociti dupa ostenelele si jerfele cele grele aduse pentru tronul si patria, intr'unu tempu aprópe de o suta de ani. Audimu ca comitetulu fostiloru granitarii au si asternutu la in. gubernu statutele aduse de adunarea reprezentantiei fostiloru granitarii tienuta in vér'a trecuta, pentru admi-

nistrarea mentiunatului fondu spre intarire; dar' apoi daca? cumu? si candu? se voru intari si pune in lucrare aceste statute, nu este datu noue a sci.

Scólele nóstre stau sub inspectiunea besericelor respective de ambe relegiunile, buna óra dupa cumu se afla si scólele altoru natiuni conlocuito'rie in patria, si acést'a nici ca se póte la noi altumintrelea, unde fiesce care natiune se teme de desnatiunalizare, e gia'usa de natiunalitatea s'a, unde inca fiesce-care beserica se teme de influintiari'e proselitistice a le altei beserici, si unde langa gubernu se mai afla si unu feliu de confisio catolica, — s. a. s. a. Dar' apoi inspectiunea besericesca nesprigionita de ni ari, cumu va poté aduce starea scóleloru la o sórte mai buna? Representanti'a tieriei — in manile carei-a se afla potestatea legislativa, nu ar' poté aduce vre unu folosu mai mare patriei si poporului pre care lu-representa, de catu prin concursulu seu energicu pentru radicarea si organisarea scóleloru.

Mai este unu midilocu potinte, prin carele potemu inaintá multu imbunatatirea sórtei scóleloru nóstre, si acestu midilocu usioru de inventatu — pe care inse pana acú dorere! nu l'amu potutu ajunge, ar fi bun'a si fratiése'a contielegere intre romanii de ambe confesiunile, respeptive, intre ordinariatele nóstre romane, cá inspectiuni supreme scolare. Se póte ca multor'a li se va paré cá cumu eu asiu atinge aci o corda camu delicata, inse ori cumu se fia, atat'a e adeveratu, ca pana candu intre noi romanii si clerurile nóstre nu va domni o strinsa fratietae si consolidare, pana candu mai damu de atatea urme de incercari proselitistice — fie din ori care parte, — pana candu unii se mai tienu si asta-di cá orbulu de gardu de nu sciu ce usuri ruginite si mucedite, mostenite oin tempuri'e cele de trista memoria pentru noi romanii, calcandu in picioare fara de mila legea adusa de reprezentanti'a tieriei si sanctiunata de domnitoriulu, carea ni garantédia perfepta egalitate tuturor'a; pana candu unii ne tienemu mai mandrii, mai procopsiti si mai buni de catu altii, pana candu mai la tóte cununiile miste intre persóne de ambe confesiunile romane vedemu preotimea nóstra invrasbita, din cauza ca-ce nu se observédia egalitatea; pana candu poporulu si preotimea nóstra de fiesce care confesiune nu

se va respectá între sine, pana candu intoleranti'a nu e stirpita cu totul dintre noi, nu vomu vedé nici candu acelu resultatu doritu in privinti'a scóleloru, pe care l'amu poté avé pré usioru candu concordia fratiésca — asta fica domnedieésca ne-ar' conduce intru tóte afacerile nóstre. Daca cugetamu la timpii cei fatali, la lovirile cele grele ce le-a suferitu probat'a nóstra natiune, daca cu unu cuventu deschidemu paginile istoriei nóstre cele jalnice, nu ue vomu mirá, cace intr'unu tempu pe candu domniá intoleranti'a — fanatismulu religiuariu, romanii din cóce de Carpati se sfasiara in doua confesiuni. Asta sfasiare in sine inca nu ne-ar speria. O asemenea sórte avura in patri'a nóstra si magiarii, carii in privinti'a religiunei se desbinara in vre-o trei — patru confesiuni. Reulu releloru la noi inse nu jace in asta desbinare, ci in intoleranti'a cea nesocotita si neprecugetata a multor'a, cari mana intradinsu a pa pe mór'a adversariloru nostri, ca asiá prin intoleranti'a si reinti'a loru cea tendentiosa se-si cascade merite inaintea strainiloru. Calamitatea cea mai mare ce ne apésa — daca vremu sa o spunemu pe fatia, este ne'ntielegerea nóstra, este discordia — asta idra cu siette capete, carea mai róde inca si pana asta-di la inim'a natiunei nóstre, si carea ne impedece pe nevediate desvoltarea si propasirea natiunale. Reulu dara de care patimimu e in noi, si éra-si numai noi lu-vomu poté vindecá, inlocuindu in inimile nóstre fratiésca contielegere pe care suntemu detori sa o nutrimu necurmatu.

Legature si promissuni, ba chiaru juraminte de fratie s'au facutu între fiii natiunei nóstre, ce e dreptu nu odata, inse fiindu ca asemenea promissuni n'au fostu adapostite de dragoste sencera din care purcede toleranti'a, asiá nice ca s'a potutu observá cu scumpetate, ci acu-si acú ne tradíramu ca noi suntemu totu cei vechi, ca adeca de slabitiunile si ne'ntielegerile nóstre se profitédia strainii cu daun'a nóstra.

Daca domniá si pana acú o contielegere buna între noi si clerurile nóstre romane, atunci nu numai ca amu fi radicatu si inaintatu sórtea scóleloru poporale, fara de care nu este putere subtu sóre, carea sa fie in stare a ne aduce poporulu la o sorte mai buna, dar' amu fi potutu radicá si starea preotimei, si astadi n'amu fi siliti a mai vedé inca preotimea no-

stra romana sbuciumandu-se in vechi'a seracia, intr'o sórte atatu de deplorabile, éra pe veduvele preotese remase cu copii fara nici unu adapostu, nici o mangaiare, luandu lumea 'n capu, lucrandu cu diu'a pe la unii si altii spre a-si castigá cu ochii inundati in lacrame pana de tóte dílele. Contielegerea cea buna si respectarea reciproca a clerurilor nóstre, ar' fi fostu in stare sengura a radicá sórtea preotimei nóstre, fara ca sa fie silita a mai alergá si cersí pe la usile — mai scie Ddieu a cutarui si cutarui patronu. Atatea conferintie avuramu de vre-o cati-va ani incóce asupr'a mai multor lucruri importante, pentru ce dara n'aru poté ordinariatele nóstre romane in contielegere a conferá si asupr'a causei scolare, de catu care cauza mai importante nu póte fi alt'a pentru poporulu nostru? Ordinariatele nóstre convocandu pe barbatii cei mai alesi din statulu clerical si seculariu si pana candu s'ar intarí anumitu nisce senate scolare, in contielegere reciproca ar' avé dreptulu de a interpelá cu tóta increderea pe inaltulu regimu: daca si in catu voiesce, si póte a ne ajutá la dotarea scóleloru, chiaru si pana atunci, pana cându cestiunea instructiunei, s'aru desbate si otarí pe calea legislatiunei, ca asiá sa scimu odata daca mai avemu, a acceptá din vre-unu locu ori carele vre-unu ajutoriu, afara de concursulu comunelor? Sa ceremu dara spriginirea inaltului regimu cu totu dreptulu si increderea in privinti'a scóleloru, sa-lu rogamu a spriginí cu aceea-si caldura pe regimulu besericescu, cu care caldura s'a portatu si se pórtá totudeaun'a clerulu si poporulu nostru catra inaltu acel'a-si; pentru ca díca cine cate-va vrea; fara de spriginirea organelor politice nu vomu merge departe cu scólele.

Daca se potu esecutá alte ordenatiuni, pentru ce nu s'aru poté esecutá si ordenatiunile ce se referescu la sórtea scóleloru poporale? Prin o asemenea sprijinire, inspectiunile besericesci voru poté fi in stare a impliní misiunea cea nobila si grea a instructiunei poporale ce o au asupra-si, si atunci prin urmare lumea va avé totu dreptulu a cere socotéla strinsa despre zelulu si caldur'a preotimei nóstre catra educatiunea poporale.

Daca se punu atatea greutati si contriburi pe grumadii bietului poporu, pentru ce

n'aru poté elu aduce o mica contribuire si pentru scóle, pentru fericirea s'a insa-si. Deci noi credemu ca sustinerea scóleloru in evidentiá buna si scóterea platiloru invetiatoriloru inca ar' cadea in sarcin'a si detorint'a autoritatiloru politice, cari au irsarcinarea a scóte si celelalte contributiuni.

Deci fara a mai insírá multe, incheiau cu aceea, ca **daca** ne pasa de poporu, de fericirea si sortea lui, sa scarmanamu cestiunea scóleloru cu tóta seriositatea, cá sa nu mai remanemu cu instructiunea de risulu lumei. Inaltulu regimu cu nimicu nu va poté indetorá pe poporulu nostru celu loialu si credinciosu, decatu prin spriginirea cea caldurósa a instructiunei poporale; éra de amu cutediá a ne adresá catra acela-si inaltu regimu, l'amu rogá cu increderea ce i-amu dat'o totudeaun'a ca tienendu cumpen'a dreptatii a mana, sa spriginéasca si inaintedie instructiunea cu un'a si aceea-si mesura drépta pentru tóte nátiunitati'e si confesiunile din patria, ca-ce toti suntemu fiii aceia-si patrie, si suditii cei credinciosi ai unui-a si acela-si Domnitoriu bunu

(Concordi'a)

Metropoli'a romana gr. orientale reinfintiatá.

Suntemu in fine fericiti a aduce cititoriloru nostri si noi cea mai importanta din scirile ce amu potutu aduce candu-va. Este reinfintiarea vecheinóstre Metropolitii si denumirea de Metropolitu alu Romaniloru gr. or. di Ungari'a, Banatu si Transilvani'a in préstralucit'a persóna a Eselentiei Sale Baronului **Andrieu de Siagun'a**. De si scimu bine, ca pecandu cititorii nostrii primescu numerulu acest'a alu fóiei nóstre, scirea acést'a imbucuratóre va fi cunoscuta pretutinde, totusi in estasulu bucuriei ce semtímu pentru acestu mare actu chiaru nationalu, nu ne putemu retiené, de a atinge lucrulu si noi pe scurtu. Ca ce importantia are actulu acest'a pentru scólele nóstre, póte vécine usioru se judece, indata ce va trage in considerare impregiurarea, ca diet'a nóstra Transilvani'a prin articululu ei antaiu de lege, ori ne mai place ori bá, au intaritu confesionalitatea scólei; ca in Transilvani'a si in tierile de sub corón'a santului Stefanu preste totu scólele fiacarei nátiuni suntu confesionale; ca in Sinodulu din urma tienutu sub conducerea Eselentiei Sale Metropolitului **Siagun'a** s'au facutu

pentru administrarea si ingrigirea trebei scolare ingrigiri bunicele, etc. etc. Nu este locul aici a trage n desbatere, incatu e bine séu nu a fi scólele nóstre confesionale; noi ne-mu esprimatu pareni-se destule ori in asta privire si ne rezervamu dreptulu, vrendu si Dumnedieu, a ne mai esprime inca. Prelanga tóte faptele complinite de pana acumu noi tienemu totu de parerea nóstra cunoscuta, pana atunci, candu nu vomu vedé scólele nóstre organizate prin biserica astu-feliu, cá se coresponda deplinu tuturor cerintieloru presintelui, pana candu organizatiunea scóleloru prin administratur'a bisericésca nu va dá de mintiuna intru tóte prin fapte pe toti pessimistii cá d'al-de-noi in asta privire, si pana-candu nu vomu vedé ca se recunósce, cumca precumu insasi biserica nóstra in fundu e nationala, asiá si dela scóla avemu cerintie nu numai bisericesci, ci mai vertosu nationali; in fine pana candu nu vomu vedé stérsa ur'a ruginita si semenata de straini reutatosi intre clerurile nóstre, si realizata o contielegere fratiésca in cele nationaj prin urmare si in caus'a scolara, care la unii si altii este un'a sí aceeaasi. Atunci vomu fi si noi cei mai ferbinti apérétori, cá scól'a se fia condusa, ingrigita si administrata numai de biserica, dupa frumósele ei institutiuni prin barbati preoti si mireni.

Si tocma cace admirabilulu barbatu Metropolitulu **Siagun'a** este, carele prin proiectulu seu de organizarea scóleloru propusu sinodulu seu din urma au facutu antáiulu inceputu bunu, de a taiá drumulu catra tient'a dorita de noi, de aceea dicu, nu numai cá romanu, daru chiaru si cá amicu alu scólei, ca avemu a ne bucurá multu pentru acésta scire. Sevirsitorulu atatoru fapte maretie pentru nátiunea si biserica romana, va scí de siguru a aduce in deplinire si oper'a amintita, va scí a aduce caus'a nóstra scolara la deslegarea dorita spre multiumirea generala, acum'a, candu cu ajutorulu lui Dumnedieu, amu ajunsu cele mai multe dorite si candu intre cele restante nimica nu e mái intetitoriu si mai inportantu cá caus'a nóstra scolara parasita pana acum'a — nu mintímu — de toti, cace si mireni nostrii, cu Domnii consiliari de scóla cu totu, au facutu pana acumu in diet'a transilvani, in caus'a scolara atat'a catu nimica, si durere nu e prospectu d'a se face din partea aceea ceva incurendu.

Aducemu deci cele mai sincere urari de fericire Eselentiei Sale noului Metropolitu si barbatulu acela mare alu nátiunei nóstre, carele cá Apostolulu Andreiu fú celu antaiu chiamatu a-si ridicá clerulu si biserica

din dejosirea unde erá adusa prin vitrigitatea timpiloru la védi'a si fericirea asteptata, carele cá unu Moisi au desfacutu cu toiaugulu intieptiunei sale marea suferintieloru nóstre si ne-au scosu cá pe uscatu la limanulu doritu.

Dumnedieu, carele au ascultatu in sfersitu suspinurile crestiniloru nostrii si de aceea ni l'au tramisu in capulu trebiloru, se ilu tiena „intregu, cinstitu, sanetosu si intru dile indelungate,” cá indreptandu pana in fine nai'a bisericeii in directiunea si pe calea pornita, se remana eternu stralucindu pentru tóla viitorinea ocupandu in istori'a nóstra bisericeasca si nationala o pagina din cele mai frumoase.

V. R.

Sciri scolastice.

Resínari, 24 Decembre 1864. Comun'a nóstra care intru ingrigirea pentru instruarea si educarea tinerimei póte servi de esemplu imitatoriu la ori ce comuna romana, nu numai din Transilvani'a, ci de ori si unde, au mai dusu in deplinire unu locru mare in asta privintia. Au consacratu o suma de 27,000. di Dóuedieci si siepte mii fiorini Mon. Conv. pe care o daduse in anii trecuti la imprumutulu statului, spre a infiintá unu fondu de stipendii pe sém'a juniloru din acésta comuna cari studiéza. Statutele in asta privire*) tocma acumu se naintara a dóu'a ora la gubernu spre aprobare. Adóu'a óra, pentru ca ele fiindu inca inainte de acést'a cu 4 ani sub timpulu absolutismului proiectate, au jacutu, spre cea mai mare dauna a nóstra, pela autoritatile politice antestatátore pana acumu, candu inaltulu Gubernu reg. ni le retramise inca totu neaprobatu, spre a le mai luá odata la revisiune in comuna si a le modificá dupa cerintiele presintelui, fara a se atinge catu mai puçinu ca camu ce modificari s'ar dori la acelesi din partea inaltului nostru Gubernu. Revisiunea se facú cu unele modificari si statutele se substernura a dóu'a óra la loculu mai inaltu spre intarire. Speramu ca macaru acumu inaltulu reg. Gubernu va binevoí a le aprobá la unu feliu.

Cititorii acestei foi voru scí póte, ca comun'a nóstra inca in an. 1862. a organisatu scól'a din locu in scóla normala capitala cu publicitate cu 4 invetiatori,

unu directoru, unu adiunctú si o invetiátore, fipsandule lefi asiá de bune, cumu nu se mai afla in alta comuna romanéasca. Amu compusu si statutele de organisare ale scólei si pentru intarirea si dobendirea publicitatii leamu asternutu locuriloru mai inalte; in cele din urma actulu au ajunsu acumu merge pe 2 ani la inaltulu reg. Gubernu alu tierii nóstre; cu tóte aceste nice pana adi nu putemu aflá nimicu de sórtea aceluor statute. Scól'a intru sperarea incuviintarii mai inalte s'au pusu in lucrare, invetiatorii suntu de atunci asiedati cu lefile cele nóue si astadi stamu asiá fara de nici unu capetuiu, fara de nici o basa. Asiá comun'a nóstra da adi din cass'a alodiala pe totu anulu pentru scól'a sa sum'a de 2800 fi. In adeveru comun'a acést'a zelósa aru meritá dela locurile cuvenite mai multa spriginire a intreprinderiloru ei maretie facute cu atat'a sacrificiu! Au nu e si impregiurarea asta o trista dovéda despre ingrigirea ce afla caus'a nóstra scolara de tóte parti?!

Materiale de instructiune.i

Adunare de esemple practice pentru invetiarea aritmeticeii in scól'a populara, puse in ordine metódica.

(Urmare din Nr. 22.)

II. Multiplicatiunea.

a) Verbalu

1. Catu e de 6 ori 7?, de 7 ori 6? de 8 ori 9, de 9 ori 8? de 5 ori 7? de 7 ori 5? de 5 ori 6, de 6 ori 5?

2. Catu face de 8 ori 8 si cu 9, de 7 ori 6 si cu 9, de 8 ori 7 si cu 6, de 7 ori 5 si cu 8, de 8 ori 6 si cu 7?

3. Catu face de 4 ori 5 si cu 3 fara 1? de 8 ori 9 si cu 7 fara 4, de 5 ori 6 si cu 9 fara 6?

4. Catu face de 4 ori 8 fara 6, de 6 ori 6 fara 8, de 7 ori 9 fara 5, de 8 ori 6 fara 9?

5. Care este intreitulu dela 2 (adica 2 de 3 ori), insiesitul dela 9, indiecitul dela 5, intreitulu dela 12?

7. Care numeru e de 3 ori asiá mare cá 8, de 4 ori asiá mare cá 6, de 9 ori asiá mare cá 3?

8. Dela care numeru este 9 jumetatea? 8 este a reia parte din care numeru?

9. In care numeru se cuprinde 12 de 4 ori? in

*) Vedile publicate din cuventu in cuventu in Nr. acést'a la pag. 270.

care numeru se cuprinde 14 de 5 ori, in care numeru de 6 ori?

10. Ce productu dau factorii 23 si 3?, 34 si 3?, 27 si 4?, 42 si 2?, 59 si 3?

11. Catu face productulu indoitu alu factoriloru 13 si 5? - impatratulu productului factoriloru 19 si 3?

12. Dela care numeru productulu factoriloru 11 si 4 este a 3 parte? (dela 5 ori 44).

13. Care este indoitul impatratului dela 5, — intreitul indoitului dela 3?

14. Dela care numeru este de 6 ori 7 a treia parte, de 6 ori 8 a patr'a parte si de 5 ori 9 jumetate?

15. Care numeru e cu 2 mai mare cá incincitulu dela 7? — care numeru e cu 4 mai micu cá indieciturulu dela 2?

16. Catu este insiesitulu dela 9 cu 5, intreitul dela 7 fara 5?

17. Ce productu ese, daca inmultimu produptulu numeriloru 7 si 4 cu diferinti'a loru? (84)

18. Ce numeru capetamu subtragendu 9 din insiesitulu dela 4? (15)

19. Cu catu e mai mare produptulu numeriloru 15 si 8 decatu sum'a loru? (cu 9 7.)

20. Care numeru e de 8 ori asiá mare cá diferinti'a numeriloru 6 si 11? (40)

21. Ce numeru va trebui se subtragemu din produptulu numeriloru 5 si 8 cá se remana 12? (28)

22. Cu catu este produptulu numeriloru 31 si 7 mai mare cá diferinti'a loru? (cu 193)

23. A 4-a parte a unui numeru e asiá de mare cá diferinti'a numeriloru 8 si 16; care este acelu numeru? (32)

24. Care numeru trebuie se subtragemu din 110, daca vremu a capatá intreitul dela 27? (numerulu 29).

25. Ce numeru trebuie se adaogemu la 85 daca vremu a capatá insiesitulu dela 19? (numerulu 29)

26. Ce costa 6 coti de pánza, daca cotulu se vinde cu 2 fi.?

27. Ce costa 10 vedre vinu, daca vadr'a se vinde cu 3 fi.?

28. Daca cumperu 3 stengini de lemne, stenginulu cu 5 fiorini, catu amu a platí preste totu?

29. Nescine cumpara 2 stengini de lemne uscate si 8 stengini de lemne mai verdi, stenginulu de lemne verdi cu 3 fi. si stenginulu de lemne uscate cu 6 fi. catu are a platí preste totu?

30. O femeie tiese pe di 12 coti de pánza. cati coti va tiese in trei dile?

b) Inscrisu.

$$1. 905 \times 8 = ? \quad 432 \times 3 = ? \quad 534 \times 6 = ?$$

$$2. \text{Catu fáce } 369 \times 4 + 593? \quad 281 \times 8 + 18?$$

3. Catu face sum'a incincita a numeriloru 407, 218, 529?

4. Ce costa 152 coti panura, daca cotulu se vinde cu 4 fiorini (de cate ori va trebui a se platí cate 4 fi.?)

5. Daca nescine cheltue pe tóta dio'a 3 fi., catu va cheltuí in 2 ani, socotitu anulu de 365 dile?

6. Nescine cumpera 128 orgii de lemne de focu, orgi'a cu 6 fi., catu are se platésca preste totu?

7. Unu speculantu de vinu cumpera 52 vedre vinu cu cate 2 fi., 48 vedre cu cate 3 fi. si 96 vedre cu cate 4 fiorini; cate vedre au cumperatu si ce au platitu preste totu?

8. Daca o óie da pe anu 4 punti lana, cata lana dau pe anu 875 oi?

9. Unu omu a lasatu la fiacare din 5 feciori ai sei cate 1197 fiorini, la fiacare din 4 fete ale sale cate 987 fiorini; cata avere a lasatu elu preste totu la toti 9 copii?

10. Oare cine au cumparatu o casa cu 32300 fi. sub acea conditiune, cá in 6 anila finea fiacarui anu se platésca 3250 fi., restulu insa se-lu platésca numai decatu la inceputu; Catu au platitu la inceputu?

11. Ce este mai multu, 13478×96 , ori 40434×32 ?

12. Oare cine vinde 20 máji unsóre cu cate 32 fi. ce au capetatu preste totu?

13. La unu edificiu mare suntu 124 ferestri, in fiacare feréstra suntu 12 ochiuri, cate ochiuri de feréstra suntu preste totu in intrég'a zidire?

14. Cati loti suntu in 327 punti, daca intrunu puntu suntu 32 loti?

15. Unu anu are 52 septemani, cate septemani au trecutulu dela nascerea lui Cristosu pana la finea anului 1864?

16. Pe unu coperisiu de casa suntu 44 renduri de tiégle, in fiacare réndu suntu 328 bucati de tiégle; cate tiégle suntu in totu coperisiulu?

17. Daca plat'a unui soldatu pe anu face 61 fi. catu vine a se platí pe anu la 24,540 soldati?

18. Daca venitele cuiva facu pe luna 225 fi. si spesele 150 fi., cati fiorini va avé elu adunati din prisosulu ce remane pe luna in 15 ani séu 180 luni?

19. O mila postala austriaca are 4000 stengini; cati stengini suntu in 143 atari mile?

20. O di are 24 ore, o ora are 60 minute, unu minutu are 60 secunde; cate secunde suntu intr'unu anu comunu de 365 zile si cate-su intr'unu anu visectu de 366 zile?

21. Unu stenginu patratu are 36 urme patrata, o urma patrata are 144 policari patrati; cati policari patrati suntu in 325 stengini patrati?

(Se va continua in intregu decursulu anului viitoriu *)

Literatura.

Tesaurulu de monumente istorice.

Multu stimatulu autoru alu acestei scrieri pretiuite D. A. Papiu Ilarianu anuncia nou abonamentu pe anulu III. (Tomulu III.) alu acestai tesauru scumpu, pe care noi in fapta atatu de puçinu ilu scimu pretiui. Èta ce comunica DSA publiculu in privinti'a intreprinderi numite:

De si Tesaurulu nu are altu spriginu afara de puçinii sei abonanti, de si Tomulu II. sufere de unu deficitu de 400. galbini, afara de costulu celu mare alu documenteloru care tôte suntu procurate de insusi redactorele cu proprietele sale spese: Tesaurulu va esi si in acestu alu treilea anu (Tomu III.), in sperantia ca publiculu romanu nu-lu va parasí de totu, si deplinu incredintiatu ca va veni unu timpu, candu Romanii voru sci apretia asemeni lucrari dupa adeverata loru valóre; va veni unu timpu candu Romanii se voru incredintiá ca o natiune ce nu-si cunoște istor'a, se asemana fiintieloru lipsite de memori'a celoru trecute, care nu cunoscú legatur'a logica si necesaria intretrecutulu, presintele si viitoriulu loru: nu se cunoscú pre sine insesi: nu sciu de unde si cumu resulta starea de facia in care sa afla, nici si-o potu indrepta: nu-si potu indivina cea viitoria nici a o prepara: ci orbéca, fara indreptariu, si ratacescu in tôte partile, pan' ce in urma cadu in cursele inimicului. Atunci, candu Romanii se voru petrunde de aceste mari adevaruri, se voru interesá mai multu decatu astadi, a-si cunoște

cartea vietiei ce au petrecutu in cursulu seculiloru, cartea la alu carei studiu se se lumineze mintea legislatoarelui si a politicului, la ale carei exemple se se inaltie inim'a cetatianului. spre a imita faptele marite ale strabuniloru si a incungiura scaderile loru, spre a ferici astufeliu pesintele, si a pregati si asigura viitorulu. Atunci Romanii, speramu ca nu voru lasa fara unu cuventu de recunoscintia nici pre acela, care a intreprinsu mai de timpuriu si de capulu seu, proprio Marte, o lucrare de natur'a acelor'a, care pre aiurea se face numai cu ajutorie de societati si de guverne. Pana atunci la fia-care din publicatiunile nostre, scose cu atate sacrificie, simtímu acea nespusa multiamire sufletésca, care o cunoscú numai acei ce suntu coprinzi de patim'a cea sacra a Sciintiei. Pentru Transilvani'a si partile ei, facemu o mare reducere in pretiulu abonamentulu la Tomulu III., abonamentulu adeca la acestu Tom va fi numai de 6. siése fiorini in banco-note austriace. Pentru tomulu I. in sa si alu II. remane totu pretiulu de pana acumu, adeca 10 fiorini.

„Tesaurulu de monumente istorice pentru Romani'a“ tomulu III. va esi ca si pana acumu odata pe luna in fasciore de cate 4 cole.

Abonamente se facu la Redactorulu in Batiste, strat'a Gratieloru, cas'a D-ei Bucsiencescu; precumu si la librari'a Socecu; de asemenea si la acele redactiuni, si onorabili amici si domni, carii aru binevdi a se insarcina cu acésta. Intre acesti'a ne place a numerá cu deosebire pre onorabili DD. Profesori ai scoléloru primarie din tóta Romani'a, carii sciu sa apretieze mai bine valórea unoru asemeni lucrari. — In Transilvani'a abonamentele se facu la librari'a S. Filtsch in Sabiiu care s'a insarcinatu cu espeditiunea esemplareloru pentru abonantii din Monarchi'a Austriaca. Abonamente se potu tramite si prin posta, adresate de a dreptulu Redactiunei.

Cartea se espedesce indatu dupa primirea abonamentulu.

Aflanduno in mai deapropé atingere cu D. librariu S. Filtsch ne-amu interesatu a cerceta, ca ce numeru de abonanti are „Tesaurulu“ in Austri'a. Cu anim'a intristata suntemu siliti a marurtisi cu tóta rusinea pe facia, ca in tóta marea Transilvania, Banatu, Ungari'a si Bucovin'a, di: intre toti numerosii romani din Austri'a, Tesaurulu a avutu in anulu trecutu numai 3 (trei) abonanti; precandu D. autoru Papiu tramite cu totulu in Austri'a pe spesele sale 15 esemplare,

*) Asemene se va continua in anulu viitoriu „Tratatulu despre crescerea adeveratu crestinesca a tinerimei in scol'a populara,“ pe care nu ne-a fostu cu putintia a-lu termina in acestu anu.

firesce ca ce trecu preste trei vinu gratis cátra tóte diurnalele si asociatiunile.

Domniloru! de ne amu mai aratatu vre-o data c'o nepasare pacatósá si neescusabila, ast'a inca e un'a din cele mai mari; de amu mai datu vre-o trista proba, ca incatu scimu vietuá cu presintele si incatu ne cunoşcemu interesele viitoriului nostru, acést'a e un'a din cele mai eclatante, buna pentru strainii inimici, de a ne sci judecá. Dlu Papiu avú pana acuma mare dauna cu acésta frumósá intreprindere a s'a, apoi pana candu natiunea va despretuá prin nepasarea s'a in cordarile cele mari si meritulu multu cumpanitoriu alu unui barbatu atatu de rarú? Credemu, ca barbatii nostri cu ceva stare si insufletiti catu de catu de zelu nationalu — si numerulu acestor'a in Austri'a e desiguru mai mare de 3 — voru dá in viitoriu alta spriginire „Tesaurulu“ si ca cu anulu viitoriu ne voru pune in placut'a pusetiune, a face onor. publicu impartesire mai multiamitóre in asta privire.

Din tomulu I. si II. mai suntu esemplare complete la librerulu S. Filtsch in Sabiu si se potu cumperá cu cate 10 fi.

Fasciór'a II. a tomulu III. ce tocma acumu o primimu cuprinde a) 17 documente relative la obligatiunile date de electorele Ioachimu catra Petru W., intre care si genealogi'a lui Petru W. din archivulu din Berlinu, b) 5 documente relative la istori'a lui Mihaiu W. totu din archivulu din Berlinu.

Bibliotec'a romana. D. T. I. Stoenescu in Bucuresci ne comunica o invitatiune de abonare la seri'a I. din bibliotec'a romana ce se afla pusa de DSA sub presa. Din cuprinsulu hartiei ce DSA ne comunica si pe care o publicamu aici, onorabiliu cititori voru vedé cuprinsulu si modalitatea procurarii acestei bibliotece.

»Domnulu meu! Unulu din mijlócele cele mai essentiali, prin cari unu Statu ajunge la adeverat'a civilisatiune este literatur'a. — Prin literatura se formédia bunulu gustu alu poporului, se face educatiunea lui, i se imbnatatescumoravurile, 'si cunoşce datoriele si amorulu catre patria: devine in fine mare si respectatu. — Acestea avendu-le in vedere, domnulu meu, amu decisu a publicá Bibliotec'a romana, contienendu dóue serii de scrieri atatu originale catu si traduse, parte amusante, parte instructive si parte humoristice-satirice, in cari se voru combate, in cerculu celei mai stricte bune cuviintie, viciile si ridiculele societatii.

Din Bibliotec'a romana, s'au si pusu subu presa

in dóue tipografii, antai'a seria compusa din urmatórele 12 volume:

Catástihulu a morulu, scriere originala satirica.
Mariti'a buzata, romanu originalu de moravuri.
Viati'a lui Christu de Rénanu, traductiune.

Masc'a de Catifea, romanu originalu contimporanu

Haila glume! partea 1-a din mic'a encyclopedia recreativa, contienendu siése brosiure intr'unu volumu.

Mysterele poporului, traductiune din Eugéne Sue, patru volume mari.

Donu juani Bucuresciului, romanu originalu de moravuri.

La gur'a sobei, romanu contimporanu.

Abonamentulu la aceste scrieri, insumandu peste totu 230—250. cóle in 8°, costa 96 de lei cu portulu respunsi in trei rînduri, adeca: 32 lei la subscrierea in pistele de abonare, alti 32 lei la priimirea celor din taiu trei volume aparute, si restulu la priimirea volumulu alu 7-lea.

Pentru domnii, cari voru bine-voí a respunde inainte intregulu pretiu alu antáiei serii din Bibliotec'a romana, se va face o reductiune de o jumătate galbenu, adeca intrég'a seria li se va dá pe pretiulu de 80 lei.

Contandu dar', pe sprijinulu si incuragiarea ce ati datu in totu-de-un'a unoru asemenea intreprinderi, amu creditu ca nu me potu adresá mai bine de catu la dumnia-vóstra, si astu-felu, ceréndu-ve scuse pentru importunarea ce ve aducu, i-au curagiulu a ve rugá sa bine-voiti a face sa se prenumere amicii si cunosciintiele dumnea-vóstra la acésta intreprindere de cea mai insemnata utilitate.

Totu de odata veti bine-voí. cá odata cu tramitearea costulu abonamentulu, sa inaintati si o copia dupu list'a de abonamentu cu numele d-loru abonanti la adres'a subscrisulu, in pasagiulu romanu Nr. 9—11.

Pre langa reductiunea de mai susu, acei cari voru bine-voí a luá de la 10 abonamente in susu, voru mai avea unu rabatu de 20 la %.

Precumu vedeti, domnulu meu, tint'a unoru asemenea publicatiuni nu este de locu speculá, dar numai desteptarea gustulu natiunii romane pentru literatura; si, reusindu, tóte onorile si meritulu nu voru cadea decatu asupr'a dumnea-véstra cari numai singuri, ati contribuitu, la acést'a.

Cu acést'a ocasiune primiti, domnulu meu, asigurarea sincerei mele stime si profundulu meu devotamentu.

Editorulu: T. I. Stoenescu.
administratorulu dioreloru Damboviti'a si Constitutiune.

La redactiunea acestei foi se afla deschisa o lista de abonamentu pentru fiacine care doresce a-si procura „bibliotec'a romana.“ Recomendamu on. publicu acésta intreprindere frumósa.

Varietati.

Geografi'a zapedei.

Zapad'a si ghiéti'a suntu acum la ordinea dilei, putemu díce ca suntu acum la mode, apoi ori ce lucru ce este la mode este unu obiectu de ocupare pentru ómeni. Asiá daru sa studiamu si noi unu momentu marimea domeniului Zapedei sau cu alte cuvinte, geografi'a ghietiei.

In tierile tropicale, unde nu suntu muntii prea 'nalti, acolo ghiéti'a este unu articolu necunoscutu. Unu caletoru sciintificu din secululu trecut raportu ca, fiindu o data la regele de la Av'a (in Indi'a) si spuindui ca in Europ'a ap'a se face érn'a tare cá piétr'a si ri-rile se acoperu cu unu podu de ghiatia in catu trecu cárele peste densele, regele n'a vrutu sa-i créda acésta dicéndu-i ca aste suntu nisce basme imposibile. De acésta nu [trebuie se ne miramu, candu vedemu ca la noi suntu multi ómeni, carii nu voru sa crédia ca argintulu viu (Mercuru) póte sa se faca asiá de tare, in catu sa-lu bata cinev'a cu ciocanu intocmai cá argintu si cá auru, cu tóte acéste in tierile polare, la Camceatca si chiaru intr'o parte a Sibiriei domnesce siépte pana la optu luni pe anu unu frigu asiá de tare, in catu Mercurulu remane inghietiatu si se bate cu ciocanu.

Dar si in tierile vecinate cu cele tropicale (Zonele calde) de si Zapad'a si ghiati'a esista, in sa suntu órte rare. Asiá se va întâmplá cate o data si var'a, ca apele ce se afla pe acoperisurile horizontale ale caseloru din orasiulu Cantonu (in Kin'a) se inghiatia; acestea o vedemu si in Tunis. Daru in Palermo (Sicili'a) si in Neapole de si in pucine dile ale ernei se vede de diminétia incóce incolo nisce basinuri mici de apa acoperite c'o cóje subtíre de ghiatia; in sa peste di, aerulu se incaldiesce intr'atata chiaru érn'a, in catu acésta ghiatia se topesce curendu si se face nevediuata. Daru unu geru nu tine acolo nici o data mai multu de catu 24 de ore. In Nordu'u Italiei (s. e. in Lombardi'a si in Veneti'a) ghiati'a devine unu articolu mai obicinuitu,

mai cu séma se întempla cate o data in Veneti'a, ca érn'a este fórté rigurósa si sarmanii oficicosi trimisi din tóta Europ'a acolo cá se resufe intr'o clima calda, se prapadésco si se stingu curandu, mai cu séma fiinduca in Itali'a casele n'au sobe de 'ncalditu, caci acolo nu suntu pregatite pentru iarna. Acésta se 'ntímpia si la Constantinopole si in tóta Turci'a.

Mai catra nord, Zapad'a si ghiati'a devinu inca mai obicinuite, daru in tóte aceste locuri Zapad'a este trecatóre, numai la o regiune otarita zapad'a este statornica perpetue si nu se topesce nici o data; acésta se numesce lini'a zapadei eterne. Acésta linie incepe in Europ'a pe vírfurile Muntiloru celoru mai inalti; asiá s. e. in muntii Alpi lini'a zapadei eterne incepe la o inaltime de 8600 picioare peste nivelulu mării, apoi fiind-ca suntu munti in Alpi care ajungu la o naltime de 14 si 15000 picioare (s. e. Montblancu) de aceea este invederatu, ca o mare parte a acestoru munti este acoperita de gramadi de zapada eterna, care nu se topesce nici o data fie chiaru in lun'a lui Iulie. Aceste gramedi de zapada, suntu incongiurate d'unu felu de amestecatura de zapada, si ghiétia, adeca este o masa de zapada, petrunsa de ape inghietiate provenindu din zapada topita. Acestu amesticu de apa inghietiatu cu zepada a produsu unu corpu tare si ne-transparente. Dintr'acestu amesticu esu cá nisce riuri inghietiate large care se varsa in ripe si vai adenci, aceste bande inghietiate se numesce Nometi sau Ghiaciare (glaciers). In Elveti'a, Tirolu, Savoia si Dauphinea asemenea ghiaciare se pogóra pana la o adencime de 3000 picioare peste nivelulu mării si cate o data se varsa in midiloculu campiiloru de arature si gradini cu póme. Locurile cele mai bogate in ghiaciare sau nometi suntu urmatórele; Muntele Montblancu din care esu 20—30 ghiaciare; tiér'a de susu din Cantonu Bern'a in Elveti'a, Graubunden si Tirolu. In toti Alpii se afla pana la 6000 ghiaciare avendu o suprafacia de 60 mile patrute, suntu unele d'intr'ensele care au o lungime de mai multe mile si o largime de $\frac{1}{2}$ mile geografice.

Form'a suprafaciei si oblicuitatea ghiatiiloru depinde de locul pe care se afla, déca acestu locu este siesu, atunci ghiacieru are form'a unui lacu inghietiatu si se numesce mare de ghialia linga chamounix (linga orasiulu Genev'a in Elveti'a). Daru déca pamentulu pe care se formédia ghiacieru este oblicu atunci si ghiacierulu are o positiune oblicue si este patrunchi d'o multíme de crapaturi necuale; déca povernirea este

prea tare, atunci bucatile de ghiatia se gramadesc si formédia cá nisce piramidie pe suprafacia ghiacieriloru. La partea s'a de josu, ghiacieriulu este transparente si are o colóre azurie (albastra); acést'a colóre formédia unu contrastu remarcabile cu rípele negre si cu padurile de bradi si Molifti de colórea inchisa sau cu padurile de mestecanu de colórea verde deschise; caci numai aceste doue feliuri de paduri se afle pe Alpi in vecinatatea ghiacieriloru.

Dar póte cinev'a se intrebe, cumá se póte ca ghiacieriulu sa se tie totu anulu si chiaru var'a in midiloculu campiiloru d'aratura, unde se cóce grú si secara, si se nu se topésca? Respunsulu este ca intr'adeveru partea de josu a ghiacierului se topesce; insa indata vine o alta bucata de ghiatia de susu, se puné pe loculu unde s'a topitu ghiacierulu si asiá putemu dice ca ghiacierile se regenerédia in fia care momentu apoi ele au si o miscare necontentitu de susu in josu. De aceea vedemu ca in toti anii ghiacieri schimba positiunea loru in raportu cu muntii care 'i incongiura. Dar pe marginile laterale ale ghiacieriloru se afla nisce siantiuri (Morene) sau unflaturi lungi care au cate o data o inaltime de 50 picióre si mai bine; asemené se gasescu Morene si pe pólele ghiacieriloru care mergu in directiunea transversale cá nisce bariere.

Locuitorii Alpiloru dicu ca ghiacieriulu, da afara tóte corpurile streine ce se afla intr'ensulu; intr'adeveru, déca a cadíutu o pétra in crepatur'a unui ghiacieriu care in genere nu patrunde tóta grósimea lui (caci grósimea unui ghiacieru ajunge cate o data la 1000 si 1500 de picióre, atunci peste pucine dile se vede acésta pétra esindu éra peste suprafacia. Déca unu animalu (s. e. o capra) cade intr'a asemenea crepature, peste catu-va timpu se vede ósele ei esindu din crepatura peste suprafaci'a ghiacieriloru. Acestu fenomenu curiosu are explicatiunea lui éra in miscarea ghiacieriului din susu in josu. Daru candu unu corpu a cadíutu in crepatur'a unui ghiacieriu, la petrúnsu si a ajunsu pana la pamentu de desuptulu lui, atunci numai ese afara peste suprafaci'a lui, ci din contra ese josu pe fundulu ghiacieriloru.

Mai din fia care ghiacieru ese o apa curgátóre, putemu dice unu ríu. Acésta apa este turbure cá ap'a améstecata cu lapte. Calatorii din Alpi candu dau pe-

ste o asemenea apa, sciú ca in vecinatate trebue sa se afle unu ghiacieru.

Timpulu verei are o mare influentia asupr'a ghiacieriloru; caci déca se urmédia cate-va veri lungi si calde un'a dupa alt'a, atunci ghiacierile se micşioredu; din contra déca se urmédia cate-v'a veri scurte si friguróse, atunci ghiacieri se lungescu. Santu semne netagaduite, ca alta data ghiacierile Alpiloru erau multu mai mari de catu acumu si au acoperitu unu tierimu multu mai intinsu de catu in dilele nóstre; este daru invederatu ca alta data clim'a pamentului érá multu mai frigurósa de catu acumu; ast'a este unu argumentu nuou despre epoc'a ghiacelor care s'a urmatu odata in cursulu esistintei pamentului nostru, precumu l'amu demonstratu in articolele despre omulu si pamentu.

B ar a s i u.
(din „Natur'a“)

Puterea vertutii

Patrudieci de scoli trecu pe dinainté
Si fiesi-care si-rechiamo in minte
Imperii, popóre, care numai suntu,
Care gemu uitate in negrulu mormentu;
Séu care lasara numai alu loru nume
Din sgomotulu mare, ce facura 'n lume.

Unde este Rom'a, unde e Aten'a?
Unde e Palmir'a unde Cartagen'a?
Unde este Tirulu, unde e Sidonulu?
Unde Ecbatan'a, unde Babilonulu?

Unde este Cesaru si Napoleonu?
Unde este Brutu, unde e Cátónu?
Unde e Platone, unde e Socratu?
Und' Epaminonda, unde Ipocratu?

Unu fumu séu o umbra, unu nume, unu nuoru,
Unu pumnu de cenusia, visu amagitoriu;
Dar' ce! unu visu este betulu muritoru?
Unu nume remane din ori-ce poporu?

„Omulu e cá érb'a, si dílele lui
Róu'a diminietei, flórea campului.“
Totu se sténgé, pere, ómeni si pepóre
Numai tu vértute, esti nemurítóre
Numai tie spatíulu si timpulu se 'nehina;
Cá si creatorulu, tu, tu esti dieina!

Tu esti cá lumin'a sórelui frumosu
Ce n'o póte sterge nuoru intunecosu!
Nuorii cate odata sórele umbrescu;
Insa ventulu sufla nucríi se topescu
Sórele apare multu mai radiosu
La apusulu dílei, seninu, rubinosu.

C. D. Aricescu.

CUPRINSULU.

	Pagina		Pagina
Articuli incepători.			
Cum stamu — — — — —	1	Cerculariu protopopescu pentru conferintiele de invetiatori	161
Poesi'a in scól'a populara — — — — —	2, 17, 33	Cuventarea de deschidere a d-lui vicepresedinte T. Ci- pariu ¹ a adunarea generala a Asociatiunei dela Hatiegu — — — — —	169
Cugetari asupra cunóscerii oficiului nostru invetiatorescu	5	Decursulu adunarii generale a Asociatiunei Transilvane la Hatiegu — — — — —	170
Din scóla pentru scóla — — — — —	8	Conferintie de invetiatori — — — — —	177, 185, 195, 214
Invetiarea computului in scól'a populara — — — — —	20, 41, 54, 65	Neurologie — — — — —	185
Bolnavu — — — — —	22	Insciintiare despre stipendiile Mocioniane — — — — —	179
Scól'a populara, cá scóla de cugetare — — — — —	23	Despre demnitatea functiunei unui institutoru — — — — —	193
Érasi conferintiele invetiatoresci — — — — —	29	Calitatile institutorului (invetiatorului) relative la tienerea scólei — — — — —	194, 209
Siedinti'a comitetului Asociatiunei transilvane, dín 1. Martiu 1884 — — — — —	42	Protocolulu siedintiei comitetului Asociatiunei Transilvane pe Septembrie — — — — —	204
Deschiderea catedrei de limb'a, literatur'a si istori'a ro- mana la Universitatea din Turinu — — — — —	43	Educatiunea in scólele nóstre — — — — —	207, 213
Cercularu episcopescu, pentru conchiamarea sinodului diecesei gr.-orient. din Transilvani'a pe anulu 1864	53	Calitatile institutorului ce se rapórta la relatiunile sale cele esterióre — — — — —	212
Unele trasuri din etatea tenera — — — — —	55	Protocolulu conferintieloru invetiatoresci, tienute in San- georgiu in 1. Augustu 1864 sub presidiulu reveren- disimului D. Gregoriu Moisilu — — — — —	217, 225
Proiectu de unu regulamentu pentru organisarea trebiloru bisericesci, scolare si fundationala romane de re- legea gr.-orientala in statele austriace prin An- dreiu Baronu de Siaguna — — — — —	61	Unu tractatu despre crescerea adeveratu crestinésca a ti- nerimei in scól'a populara — — — — —	230, 247, 262
Din astronomia — — — — —	63, 109	Adunarea generala a Asociatiunei nationale pentru cul- tur'a poporului romanu in Aradu — — — — —	231
Despre lucrarile sinodului — — — — —	73	Publicatiune de concursu pentru unu opu istoricu, care se va premiá cu 100 de galbini imperatesci — — — — —	233
Calamitatile ortografece iu limb'a romana — — — — —	75, 81, 93	Protocolulu siedintiei comitetului Asociatiunei Transilvane pe Noemvre 1864 — — — — —	236
Meditatiunile unui june — — — — —	46, 76	Statutele societatii pentru literatur'a si cultur'a romana din Bucovin'a — — — — —	238
Raportu stenograficu despre desbaterile sinodului epar- chialu dín siedinti'a a 7. — — — — —	83	Abecedarele nóstre — — — — —	241
Protocolulu sinodului protopopescu aloru dóue tracturi pro- topopesci alu Beiusiului si alu Biei — — — — —	89, 102	Detorintiele invetiatoriului facia cu scolarii candu observá defecte in privinti'a moralitatii — — — — —	242
Cantarile in scól'a populara — — — — —	99	Protocolulu siedintiei comitetului Asociatiunei transilvane pe Decembrie 1864 — — — — —	249
Despre studiulu limbелoru nóstre in scóle — — — — —	102	Form'a dialogica de invetiatura — — — — —	258
Intuitiunea, cugetarea si vorbirea — — — — —	105	Cele mai interesante din caletoriile in aeru — — — — —	259
Raportu despre scólele populare din tractulu protopopescu gr. cat. alu Sibiului — — — — —	113, 127	Statutele fondului stipendialu alu Comunei opidului Resinari	270
Protocolulu siedintiei sinodului estraordinariu din tractulu Turdei gr.-unitu — — — — —	117	Cerculare pentru infintiarea unui monumentu alu nemuri- torului Simeonu Barnutiú — — — — —	273
Stenografi'a romana — — — — —	125		
Formarea omului — — — — —	138	Sciri scolastice.	
Instructiune provisorie pentru directorii scóleloru princi- pali, elementari ortodóse orientali in Ungari'a — — — — —	139	9, 36, 57, 66, 80, 91, 104, 115, 130, 145, 163, 173, 178, 264, 279	
Literatur'a populara — — — — —	142	Protocolulu comisiunei miste in caus'a regularii scóleloru populari din districtulu protopopescu gr. -catol. alu Turdei — — — — —	153
Conferintiele de invetiatori pe 1864 in dieces'a gr.-orient. a Transilvaniei — — — — —	149		
Instructiune pentru Comisarii scolari si invetiatori privi- tóre la conferintiele scolare dín anulu 1864 — — — — —	150		
Adunarea generala dela Hatiegu a Asociatiunei romane Transilvane — — — — —	161		

	Pagina		Pagina
Materiale de instructiune.		Poesie dlui Haralambu Grandea	49
Metodulu practic alu invetiarii computului in scól'a populara	10, 25, 37, 118, 146, 155, 163, 173, 181	Maculu si Jeder'a (poesia)	52
Psicologia séu invetiatura despre sufletu pentru copii	119, 133, 157	Doue probleme spre deslegare	52
Adunare de esemple practice pentru invetiarea aritmeticeii in scól'a populara, puse in ordine metodica	251, 279	Nepotulu nesocotitu	69
Literatura.	148, 281	Sobolulu, in form'a unei epistole pentru clas'a de susu elementara	122
Varietati.		Domnulu si sclavulu	123
Damascu	12	Caletori'a lui Vambery in Asi'a centrala	167
Amórea fiéscá, naratiune,	13	Arborele istoricu	176
Premie literarie	15	Copilulu si oglind'a (poesia)	224
Diverse	15, 28, 40, 58, 72, 104, 136, 160	Meditatiuni de tómná	253
Limb'a mama (poesia)	15	Óiea si melulu seu (fabula)	255
Orfanulu neascultatoriu	27, 38	Cartea vietii (poesia)	256
Escriere de premiu dela ministeriulu culteloru si instructiunei publice alu Romaniei	39	Feodor'a	264
		O vrabia pedepsita (fabula)	267
		Stiuca si verdetele	267
		Geografi'a zapedei	283
		Puterea vertutii (poesia)	284